

ONWAARSCHIJNLIJK PARADIJSELIJK

... en nog realistisch, haalbaar en betaalbaar ook

Natuurrijk Nederland wil Nederland voor de helft omtoveren tot natuurgebied. Beter voor mens en milieu. Maar hoe haalbaar is dat? Volgens Rob Roggema, een van de voortrekkers van het project, kán het niet alleen, het hoeft nog niks te kosten ook.

tekst LOETHE OLTHUIS fotografie MARLOES HEINEKE

EEN LAND DAT voor de helft bestaat uit heidevelden, bossen, graslanden vol kruiden en wuivend riet. Waar vlinders en bijen rondzoemen over de bloemrijke akkers en de natuurlijke waterlopen vol zitten met vissen en ander waterleven. Een land waar pluimvee, stoere runderen en zwijnen de natuurlijke ruimte delen met wilde dieren als herten en reeën. En dat alles afgewisseld met huizen, dorpen en steden, gelegen tussen het groen. Klinkt onwaarschijnlijk paradijselijk, nietwaar?

Toch zou dit zomaar Nederland rond 2040 kunnen zijn, vindt Natuurrijk Nederland. En volgens Rob Roggema, lector 'ontwerpend onderzoek voor een veerkrachtige kustdelta en polderlandschap' aan Hogeschool Inholland en een van de voortrekkers van dit project, kán het niet alleen, het hoeft nog niks te kosten ook. Nederland opnieuw inrichten in half natuurgebied en half natuurlijk leefgebied met ruimte voor wonen, recreëren, landbouw en industrie is weliswaar een enorme en gedurfde stap, maar toch wegen de voordelen ruimschoots op tegen de eventuele nadelen.

Gulle compensatie

Op dit moment is 66 procent van de Nederlandse grond bestemd voor landbouw, vooral veeteelt en voederteeft ten dienste van vee. Slechts 15 procent is natuur, het laagste percentage in Europa. En op de rest werken en wonen we, hebben we wegen, fabrieken en industriegebieden aangelegd. Als je de helft van dat oppervlak omzet in natuur, heb je het over

ongeveer 1,2 miljoen hectare grond. Allereerst worden ons klimaat, milieu, biodiversiteit en welzijn er een enorm stuk beter door. Bovendien lossen we de woningnood op door op een klein deel, zo'n 4 procent, van de vrijgekomen grond zeker 1 miljoen huizen te bouwen. En hoe komt die grond dan vrij? Door boeren die hun grond willen afstaan, een heel gulle compensatie te geven. En door flinke subsidie te geven aan boeren die hun bedrijf op een natuurlijker en milieuvriendelijker manier willen inrichten. Bouwgrond is veel meer waard dan landbouwgrond: het geld dat die grond opbrengt, kan worden gestoken in het aanleggen van meer natuur en het compenseren van de boeren.

Budgetneutraal

Hoe realistisch is het plan? 'Het feit dat we het hebben bedacht, doorgerekend en uitgewerkt, is al de eerste stap naar realisatie', zegt Roggema. 'We zijn bij elkaar gaan zitten met een groepje mensen met veel expertise op verschillende gebieden, zoals ruimtelijke ordening, ontwerp, natuur, milieu, financiën, economie, organisatiestructuren en juridische zaken. Samen zijn we gaan kijken of het haalbaar en vooral ook betaalbaar en realistisch zou zijn om Nederland natuurlijk te 'herinrichten'. En het kán volgens ons, budgetneutraal bovendien.'

Je kunt bezwaren genoeg aandragen, maar Roggema weerlegt ze onverstoort. Veeteelt en landbouw essentieel voor de Nederlandse economie? Nou nee. 'De primaire economische opbrengt van onze landbouw is maar verantwoordelijk voor zo'n 1,7 procent van het BNP, inclusief de inkomsten uit bijvoorbeeld vleesexport. Als je daar ook de secundaire processen bij optelt, zoals de worst en jam die van Nederlandse varkens en vruchten worden gemaakt, komt je op 4 procent. En dat voor een sector die twee derde van ons land beslaat.'

Klimaatdoelen halen

Maar 'natuurlijke' landbouw, dat kost toch ook meer? En de opbrengsten zijn lager. 'Kijk eens naar het geld dat nu bijvoorbeeld gaat naar het schoonmaken van door kunstmest

Uiterwaarden van de Waal bij Ophemert.

uitgeputte grond, de mestoverschotten, de CO₂- en methaan-uitstoot, de ziektekosten – recent bijvoorbeeld vogelgriep – de stikstofproblemen ... Wat denk je dat dát allemaal kost? We produceren nu veel meer vlees dan we zelf gebruiken, terwijl we weer veevoer zoals soja importeren uit andere landen: dat stoppen we in varkens en koeien, waardoor vlees nog duurder wordt. Wij blijven zitten met de mest en met een ontzettend ineffectief voedingsmiddel, omdat we die soja en granen beter zelf kunnen opeten. Door dit anders aan te pakken besparen we juist geld en maken we onze leefomgeving gezonder.’

Meer natuur en biodiversiteit? Klinkt fijn, maar wat hebben we daar eigenlijk aan? ‘Het zal ons in ieder geval helpen om de klimaatdoelen voor ons land ruim te halen’, vervolgt Roggema. ‘Maar er zijn ook onomstotelijk bewijzen dat mensen die in een groene omgeving wonen, gezonder zijn dan mensen in de stad. Regelmatig contact met de natuur verhoogt onze weerstand tegen virussen en infecties, dat is wetenschappelijk bewezen. En verkort bijvoorbeeld de tijd die mensen in een ziekenhuis moeten doorbrengen. Denk aan de huidige crisis: hoeveel zouden we dan niet kunnen besparen, aan geld en menselijk leed?’

Totale omslag

Denkt Roggema dat de politiek warm zal lopen voor het Natuurrijk Nederland-project? Het vraagt nogal een omslag in denken én handelen. Hoe zou je dat moeten aanpakken? Via de overheid? Regionaal? Met lobbygroepen? Het belangrijkste is dat we ons moeten realiseren dat alles met elkaar samenhangt, vindt Roggema. Terwijl dit nieuwe kabinet meer versplintering in de hand werkt. ‘Ruimtelijke ordening, woningbouw, waterbeheer, klimaat, stikstof, milieu, gezondheid: het is allemaal netjes in aparte ministeries verdeeld die waarschijnlijk elk hun eigen pad gaan bewandelen. Terwijl we ons juist zouden moeten realiseren dat het elkaar allemaal beïnvloedt. Je kunt geen huizen bouwen zonder te kijken naar waterbeheer, natuur, gezondheid, stikstofproblematiek en landbouw.’ Iedereen die betrokken is bij een dergelijk proces zou moeten kunnen meepraten, vindt Roggema, op nationaal, regionaal en lokaal niveau. ‘We moeten weer integraal gaan denken. Misschien zelfs ministeries per gebied instellen: de Flévpolders bijvoorbeeld, de Veenweidegebieden, de Veluwe, de verzilte kustgebieden, de Randstad. Want elk gebied heeft weer andere behoeften, die we wel op elkaar moeten afstemmen. Dat vereist een totale omslag van ons huidige politieke denken. Maar als we alles laten zoals het nu is, met de huidige polarisatie, komen we nooit tot een oplossing van de grote problemen die nu op ons bordje liggen.’

Natuurrijk Nederland is druk bezig de visie onder de aandacht te brengen. Zo zijn de drie initiatiefnemers onder meer een traject over nationale gebiedsontwikkeling gestart, in samenhang met alle belanghebbende partijen. ‘Als we erin slagen om een verstedelijkt gebied als Nederland totaal anders in te richten, met voordelen op alle fronten, zouden we dat zelfs als expertise naar het buitenland kunnen exporteren’, zegt Roggema. ‘Want als het hier lukt om een succesvol samengaan van natuur, landbouw, wonen en werken te creëren, lukt het zeker op andere plekken in de wereld.’ <

WOUDFUNDING-ACTIE

De natuur staat onder druk. Er is steeds minder van over en de natuur die er nog is, raakt versnipperd. Maar liefst twee derde van ons landoppervlak wordt gebruikt voor landbouw. Bijna de helft is voor de veehouderij. Dat is een ramp voor de biodiversiteit waar nog maar 15 procent van over is. Tegelijk is er een enorm woningtekort. De Partij voor de Dieren wil dat we de Nederlandse grond eerlijk gaan verdelen. Met als belangrijkste doel: meer natuur en daarnaast meer ruimte om te wonen en te recreëren. Daarom is de Partij voor de Dieren sinds 2013 begonnen met de woudfunding-acties.

Wil je meedoen? Adopteer dan voor een klein bedrag één of meer vierkante meters natuur, zodra die kans zich weer voordoet. De gift voor een dergelijke grondaankoop is nog fiscaal aftrekbaar ook! Deelnemers ontvangen een prachtig natuurcertificaat. De Partij voor de Dieren bereidt op dit moment nieuwe aankopen voor. Alle informatie over de natuur- en landbouwgronden die we al hebben aangekocht vind je op mijnnatuur.nl. Wil je op de hoogte blijven van de plannen om meer grond te verwerven, schrijf je dan in voor de nieuwsbrief op www.mijnnatuur.nl.

